46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 463 Գ. ՊՈԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 21/3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1902 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 2 ՇԱՊԱՆ 21 ԹՐԵՔՇԱԲԹԻՆԸ ԷՎՎԷԼ 13:6

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԼԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՁԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալա Ալի Ճասաէի, 38

խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԶԱՐԳԱՑԻՆ, ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یوی وسیاسی غزتەدر
صاحب امتیازی : اوحانس فرید
اداره خانەسی : باب عالی جادەسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Դրսեւոյ համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցումներուն համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԴԱԳԱՂ ՀԵՄ ՏԱՐ

«ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՄ»

Ամուսն 17ին Նիկեցեան մը կ'ըլլայ. Բերայի Ներսէս Պէյ էկեղեցին կ'երթայ Թաղուհի մը կ'ուզեմ ժամկոչէն. կ'ըսէ ինծի Թաղական Խորհուրդէն ուզէ. քահանայ Խորհուրդէն ուզէ. եկեղեցին Տ. Խրէնին ըսէ. ժամերգութեան ժամանակը ներս մտայ զուրցեցի. ան ալ հաս եկաւ գերագիր Միքայէլ էֆ.ին ըսինք. չի տուաւ. 20 ղրշ. տալ ըսի. նորէն չի տուաւ. Քապուդը ուտելու չեմ ա պերեմ պիտի ըսի. չտաւ. եւ ալ բարկացայ. կացի Հռոմերուն եկեղեցին. անոնց ապրկուաքը կնայինք դապուդներէն օրը կ'ուզես տա՞ ա՞ռ ըսաւ. հանեցայ մէկ ա՞ մը. առի. տասը ղրշ. նուէր տուի, տղաս ու շնորհակալ եմ ըսաւ.

Ըսել է անոնք մեզմէ ուզեն նէ չպիտի տանք եղեր։

Սեմենականութիւն մաեր է եկեղեցին։

ՍԷՐԳԻՍ ՊԱՂԴԱՍԱՆ

Սգացեալ մարդը, անմխիթար ու արտասուոտ, ա՞ն նշմարկ կը բերէ եմբագրատան, իւր ձեռքովը, իւր գիրովը, իւր մտածումովը գրուած ա՞ յցուցիչնամակը, ուր ժողովուրդ գայլկին իսկական ա՞կեղծ հոգին կը զգանայ, և որուն լեզուն նոյնութիւնով մէջ կը բերեմ, չխմբագրելու համար անոր մտաւորէն անկեղծ աղաւորութիւնը։

Հեմ գիտեր կը զգա՞ք սակայն բանդակ կսկծալի դառնութիւնը, զոր ա՞ նամակը ու անոր խտացուցած պատմութիւնը կրնայ տալեմ, անգա՛մ մնալ երեւան բերելով ան տխուր գործերէն մէկը, որոնք ամէն օր շրջուելով կը գործուին մեռելի մը, հարսնիկի մը, ծնունդի մը շուրջը հաւատարպէս, պաշտօնեաներու կողմէ, որոնք ինչ՞ արդեօք չեն ունեցած իրենց պարականութեան գիտակցութիւնը, և գլխանուն վեր որոշումներու կը լսդգին ձեռք զարնել։

Աղջամ՞ որ իր հանապազօրեայ գործունութիւններուն վրայ՝ մեռել մը ունեցած է, և չունի կարողութիւնը մասնաւոր գագաղներով ու մեռելակառքերով վերջնելու զայն, զուրկ կը սպասի արդեօք որ կարենայ ֆարկ գտալ մը, մէջտեղը չգալու համար վերապէս իր մեռելը, որ չունչ փչելով յանցանք մը չէ՛ գործած ապահովարար։

Մաղկամի ազիկ մարդ է եղեր ա՞ մեռելը, — զո՞նը աղքատութենէ վատրկուած հիւանդութեան մը, — որուն Հայ եկեղեցին կը զլանայ իր դագաղը, անոր համար որ, ան ինքզինքը գարմանելու համար դրամ չգտնելուն մեռեր է, և իր եռեւէ մնացողները,—հեւաւոր ազգականներ մինակ,— չեն կրնար գոյգիր էֆէնտիի մը պահանջած մէջիտիէները վճարել, տարեկէ՞ նոր դագաղի մը իբր վարձ, ո՞ Ցոյն եկեղեցի՛ն է դէ կը հայթայթէ մեռելական ա՞ ամենաժեշտ պիտոյքը, Հա՛յ մեռելի մը դագաղը, չնորհակա՛լ ալ ըլլալով, Հայ եկեղեցիին վճարուածին կէս վարձքին։

Կը զգա՞ք սակայն սարսռեցուցիչ կսկծոտութիւնը ա՞ ամիսդական չահատակութեան։

* * *

Թշուառութեան զոնը, ծաղկամի, անմեղ աղջկան մը մեռելը կը պակի՞ ամէնքին, խեղճուկ ամենի մը փլփլիկած երդիքին տակ, — թերեւս պակ մը իսկ չունենալով իր կուսական ճակտին վրայ, որ արեւոտ կեանքը չվայելեց երբեք,— ու սիրտին զգացումը չորցա՞ մէկը, լիառատ չվճարուելուն պատճառով, դագաղ չի՛տար մէջտեղը մնացած մեռելի մը, անոր համար որ դագաղը նո՞ր է եղեր, ու Ցոյն եկեղեցիին դագաղա՞ն է՞ որ կը վերցուի Հայ Մեռելը։

Հոգիդ չվերդովի Թող, ո՞վ մաքուր հոգի, քա՛ զ որ ա՞մրկի բոլոր պարզութիւնդդ, եկեղեցիի պաշտօնեայէ մը ա՞ղէ՞կ գիտեր ՀՀՀտէր մեռելի մը տէր ըլլալը, ու երբ Հայ եկեղեցին իր դագաղը չի՛տար քեզի, փոյթ չէ, Ցոյնէն կը հարես դագաղդ, մէջտեղ չի՛ ձգելու համար խեղճ աղջկան մը մարմինը։

Ու ան սիմենականութիւն բառը, որուն նշանակութիւնը չգիտնալո՛վ ինչ նետես անզգացում հոգիի մը երեսին, ա՞ղէ՞ օրնորէ՛ աղջկան մը երկնեցեալ բոլոր պարզութիւններու հոգիին մէջ, ու գիրգիր՛նակ որ չեր մաքո՛ւր կարծէ՞ Ինքան ա՞ ամենամոլեց Ինքնասիրութեան, ամէնէն ստոյգ նախանշանքն է անանկ երեսին նեղուած, ուրկէ՞ ա՞ կամ, մկամի՛ա, մի՛ հաւատար որ կը խոցոտուին անոնք։

Թո՛ւ նամակդ ու բողոքդ, Պէրգի՛ա Գալդեան, ամբո՛ղջ ոգեղացած ու զգուելի կեանքի մը պակերն է, զոր անգա՛մ մըն ալ ցուցադրած ըլլալուդ համար, մէ՛կը տեսէ քեզի ազի՛կ դասի մը օրինակ հանդիսացողներէն, մեր ազգագասկարութիւններուն։

Թո՛նէ տեսամ մինթարուէ, եթէ մեռելդդ դեմ եղած ինարգանքէն զերիշ բանով չես կրնարամիխարուիլ։

ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԷՆ

ՕՏԱՐ ԷԶԵՐ

ՕՐՇՆԵԱՆ Ա՛Լ ԸԼԼԱՍ
(ՇՆԴԿԱԿԱՆ ԱՒԱՆԴԱՒԷՄ)

ԴՐԻԹԱ ՍԷՆՔԻԵՎԻՉ

Իմաստասէր ոճ ամենակարող Բրիչնան (*) անգամ մը, աղտոտ լուսին գիշեր մը, մտածումներու մէջ ինկաւ և ըսաւ.

—Աշխարհի է՛ն գեղեցիկ աղջիկը կը կարծէի մարդը. բայց չէ՛, սխալեր եմ. Ան՝ Լոտասը, ծաղիկներու Թագուհին որ աչքերուս առջեւն է. դիշերուան հեւա զեփիւռը ինչպէս կ'ծորէ զայն։ Ո՜հ, ո՞րչափ սիրուն է, որչափ գեղեցիկ. ապրող ոգի՞ է արարածէ մը ոչքա՞ն ասելի չքնաղ։ Դեռ նոր է բացեր ան իր ատամները լուսնկին արծաթ լոյսին։ Տէս. Ա՞հա չեմ կրնար աչքերս բաժնել ինքմէն։ Մարդոց մէջ ոչի՞նչ կրնայ անոր հետ բաղդատուիլ։

Ու անոր սիրելին ա՞ռ մը Թռաւ։

Պահ մը վերջը սակայն, խարեցաւ,

—Ինչո՞ւ համար ա՛ւ, Աստուա՛ծ մը, իմ խօսքս զօրութեամբը չսահեցնեմ մէկը որ մարդոց մէջ ըլլայ ճիշդ այն, ինչ որ Լոտասն է ծաղիկներուն մէջ։ Թո՛ղ ուրեմն մարդն ու աշխարհը խլասան։ Լոտա՛ս, ապրող կոյսի մը փոխանակ, ու առջեւս կենդիր։

Զարը Թեթեւ մը սարսաց, ծիծեռնակի մը Թեւերը կարծես դպած ըլլային անոր. գիշերը պայծառացաւ. երկնքի կամարին վրայ լուսինը աւելի փայլուն կերպով մը չողշողաց. գիշերուան տարդիկները աւելի խտանկարէն երգեցին ու ծանկարծ կանչեցին Հայրը կատաղեալ եղանէր։ Բրիչնան ուզեր Լոտասը կեցած էր մարդու կերպարանքով։

Աստուածը ինքզինքի գարմացաւ։

—Լճակին մէջ ծաղիկ էիր դուն, ըսաւ, իմ մատնուիս ծաղի՛կը եղիր ասկէ վերջ. խօսէ՛։

Կոյսը փախաւ սկսաւ, Լոտասին տերեւները հաւաքուած տան լուսամփսփուքին չափ ցած հոլանով մը։

—Տէ՛ր, ապրող էակի մը փոխեցիր դուն զիս. ըսէ՛, ո՞ւր հրամայեցիր ընակիլ հիմա։ Միայն դեր Տէ՛ր, մի՛ զրկեր զիս դեռ ծաղիկ մնի էի կը սարսռայի ոչ նոր կը քալէի տերեւներս ամէն անգամ որ հովը չնչէր։ Տեղատարափի անձրեւներէն կը վախնայի, կը վախնայի կիսաթրիկէն, կը վախնայի կայծակէն ու որոտումէն ու կը վախնայի նոյն իսկ արեւուն ոչրով ճառագայթներէն։ Այնպէս ուզեցիր որ Լոտասին մարմնացումը ըլլամ, ու որովհետեւ պահած եմ ազիզ քոյրս, գիմա կը վախնամ երկրէն, ու բոլոր անոր վրայ գտնուածներէն։ Ո՞ր հրամայեցիր ընակիլ։

Բրիչնա վեր բարձրացաց իր խեղճ ոչքերը, պահ մը մտածեց ու յետոյ հարցուց.

—Լեռներու գագաթներուն վրայ բնակիլ կ'ուզես։

—Զիւն կայ հոն, ցո՛ւրտ է Տէր, կը վախնամ։

—Ադէ՛կ, լճակին խորը թիւրեղ ապարանք մը պիտի ինեմ քեզի։

—Ջուրերու խորքերուն մէջ օձեր և ուրիշ հրէշներ ժուռ կուգան։ Կը վախնամ, Տէ՛ր։

—Ուրեմն կը նախընտրես անեղը ամայութիւնները։

—Կատաղի վոհմակներու պէս մարդիկներ ու փոթորիկներ՝ ուր ահարկու արարածներ կը վազան, ամայութիւնը՝ իր ամպրոպներուն ու փոթորիկներովը, և Հրաշքի քարայրներուն՝ իրենց խաւարովը։

Բարի ու խելացի Բրիչնան սակայն պատասխանեց.

—Հանգարտե՛, մարմնացած ծաղիկ։ Թէ որ Վալմիքի սրտին մէջ ձիւնստ բայց ո՞վ կրնար զուշակել անոր կենդանութեան ապագայ պայմանները... Ո՞վ կրնար առաջուընէ հաստատապէս համոզուիլ որ, օր մը Էմմանա պատանամը չպիտի հանդիպեր Օր. Լարոչին՝ այդ հինգ տարուան մէջ և կամ չպիտի ներկայանար անոր անանկ պարագայ մը՝ որ տաեն Ժան Լարոչին պիտի ներկայանար։

Ան միայն չէր դրած միթէ, ժամանակ մը եւաքը ներկայանալ Գ. Լարոչին, ու իրենց հօր նուիրական պատուէրը կատարել՝ պարաքերինին վճարելով։

Ուրեմն խաբեբայութիւնը մէջտեղ պիտի ելլար այն տաեն։

Ժան Լարոչ պիտի հասկնար իր մոլորանքը, ու Բարիզէն վերջնապէս հրաժարելով պիտի բուժէր զայն անշուշտ։

Թէպէտ. ՇԱՀԻՆ

(Շարունակելի)

Բուիչնա քարի մը վրայ նստաւ, գլուխը երկու ձեռքերուն մէջ։

Կոյսը անոր առջեւ, չը կրնար դիմակայեցնել, դողդողուն։

Նոյն պահուն արշալոյսը կարմրագունել սկսաւ երկինքը։ Լճակին երդիքը, ալանգիներն ու պտղոտները ոսկեզօծուած էին։ Ջուրին մէջ կարմրագունի հեռանները, կապոյտ արագիլները ու անտառին մէջ սիրամարգները և գլնկոլները լսուեցան, ցրանց թեզերուն կ'ընկերանային մարգարիտ խեղինդեսներ վրայ շարուած լարերու հեռուէն հասնող ձայներ մը՝ մարդկային երգի մը բառերուն խառնուած։

Բուիչնա իր խորհրդածութիւններէն սթափեցաւ ու ըսաւ։

—Վալմիքն է, բանպատեղը, որ արեւագը կ'զրկուինք։

Բիլ մը վերջը, պատասուկները ծածկող ծիրանեգոյն ծաղիկներէ հիւսուած վարագոյրը մէկդի քաշուեցաւ ու Վալմիքին ահանուեցաւ, լճակին եզերքը։

Բանասաեծը երբ տեսաւ մարմնացած Լոտասը, նուազելէ դադրեցաւ։ Մարգարիտ խեցին վար ինկաւ իր ձեռքէն, ոնոր թեւերը իր կողերն ի վար կախուեցան, լեզուն բռնուեցաւ. ծառ մը էր կարծես, զոր ամենակարող Բրիչնան անկած էր լճակին եզերքը։

Աստուածը հրճուեցաւ տեսնելով իր գործին այս հմայքը, և ըսաւ.

—Վալմի՛ք, սթափէ՛ և խօսէ։

Ու Վալմիքի՝

—Կը սիրե՛մ, ըսաւ։

Մինակ բառն էր սա, զոր կրնայէր և մի՛ակ բառը զոր կրնար արտասանել։

Բուիչնային դէմքը յանկարծ չառագնեցաւ։

—Հրճալի՛ կոյս, քեզի համար աշխարհիս մէջ, քեզի՛ արժանի բնակարան մը գտայ։ բանասեղծին սրտին մէջ պիտի բնակիս դուն։

Վալմիքի անգամ մը ալ գոչեցաւ,

—Կը սիրե՛մ։

Ամենակարող Բրիչնային կամքը, աստուածութեան կամքը՝ կոյսը դէպի բանասեղծին սիրտը մղեց։ Ու Աստուած Վալմիքին սիրտը խիւրեղի պէս թափանցիկ ըրաւ։

Ամառ օրուան մը պէս հանդարտ, Գանգէսի երեսին պէս խաղաղ կերպով մը իրեն համար պատրաստուած տեղը դիմեց կոյսը։ Բայց յանկարծ երբ մէջը նայեցաւ Վալմիքի սրտին, դէմքը գունատեցաւ ու ձմռան քամիին չափ սարսուռ մը պատեց զինքը։

Բրիչնան զարմացաւ։

—Մարմնացա՞ծ ծաղիկ, աւելցուցաւ, բանասեղծին սրտէ՞ն ալ կը վախնա՞ս։

—Ո՜հ Տէր, պատասխանեց կոյսը, հո՛ն. այդ սրտին մէջ լեռներու ձիւնաբկատարները կը տեսնեմ. ջուրերու անդունդները՝ ուր սարկու տարածներ կը վխտան, ամայութիւնը՝ իր ամպրոպներովն ու փոթորիկներովը, և Հրաշքի քարայրները՝ իրենց խաւարովը։

Բարի ու խելացի Բրիչնան սակայն պատասխանեց.

—Հանգարտե՛, մարմնացած ծաղիկ։ Թէ որ Վալմիքի սրտին մէջ ձիւնստ լեռներ մը գտնես, գարնան ձիւնը հալեցնող ատաղ չունիր եղեր, թէ որ ջուրերու անդունդներ գտնես, մարգարիտը եղեր ինն այդ անդունդներուն, թէ որ ամայի անապատը գտնես, երբ անկոծութեան ծաղիկներ ցանէ հոն, թէ որ Հրաշքի քարայրները գտնես, անոնց խաւարին մէջ արեւու ճառագայթը եղեր։

Ու Վալմիքի, որուն լեզուն բացուած էր հինգեւ այն տաեն ըսաւ.

—Օրհնեա՛լ ըլլաս։

Թէպէտ. Ն. ԹՕԳԱՐԼԵԱՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ի ՏՕԳԱՐԱՆԷՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ
ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ
ՎԵՐՋԻՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ
Հայերէն թարգմանութեամբ

Կը ծախուի Պալա Ալի Ճասաէի «Իգասա» և «Մանզումէ» ապարաններուն կից (Վաթան) գրատան մէջ թիւ 38։

Գին 40 փարայ
Գաւառներու համար 60 փարայ.
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԱՄԷՆ ԱՆՀԱՏԻ

ԷՄԻԼ ԶՕԼԱ

Զոլա և . Մաուրի Ցովհաննէսեան։ Գրիչ այդութիւն. պիտի պծուն չատ։ Ուրիշներ ուելի միամիտ ոչ ատաջիներէն ուելի կեղծաւոր մարդեր) ատունիս պիտի կցեն բառարաններնուս մէջ գտնուած այն ամէն ածականները զոր ասէն տաեն գէմքի անսովոր ծամածռութեամբ մը կ'արտասանենք ընդհանրապէս։

Սակայն պակաւին գրական չատ բաներ պիտի տեսնէք դուք, սիրելի ընթերցողներս ու ընթերցուհիներս։ Պիտի տեսնէք ձի մը որ, օրնակի համար, գեղանի կին մը «Երգ Երգոց»ին վրայ ուսումնասիրութիւն մը կը պատրաստէ, Ռընանի, Ռայսի և Ռէվիլի հետեւողութեամբ։ Ուրիշ կին մը, իր ամենախնարհ ամուսնին գազանի՝ Գօգաշիլի Տէգամէրոնը կը թարգմանէ։ Տունը մը նստած հասուն ղղիկ մը, իր ժգոյն կեանքին վէպը կը հրատարակէ, առանց քիկ մը ամչնալու։

Ասանք ամէնքն ալ պիտի ըլլան օր մը։ Մի գայթակղիք ուրեմն, երբ աղջկան մը անունը կը կարդաք, իրապէս գրականութեան պեսին նուիրուած քանի մը տողերու տակ։

Իր բոլոր գործերը, զատ զատ ուսումնասիրելու փորձեր պիտի չընեմ բնաւ։ Նախ որ կեանքի փորձառութիւն ըստուծը չունիմ դեռ, և երկրորդ որ համբերութիւն կոչուած ձիրքէն զրկած է զիս Աստուած, այն ձիրքէն, որուն պէտքը անհրաժեշտ կը դառնայ հաւրդհեաէ կեանքի ընթացքին մէջ։

Երեւակայեցէք որ յանձնարարուած գիրք մը սառնալու համար օրը անգամ մը Վայսին կը դիմեմ...։

Հիմա որ, այսպէս, մեռքս դրած եմ Զոլայի վրայ գրել, գաղափարներս տարօրինակ զուգորդութեամբ մը կը ցիւեմ այն խաղը, զոր մեծ վիպասանը գրած է Վիկթոր Հիւկօի առթիւ։

Կ'ուզէք որ Հիւկօին վրայ էլ մը բան գրեմ։ Ի՞նչ կ'ըսէք. էլ մը՝ Հիւկօին վրայ։ Բայց ամբողջ հատոր մը պէտք է, անոր վրայ բան մը գրած ըլլալու համար։ Ի՞նչ կ'ուզէք որ քանի էջի մը մէջ, մեր քնարերգակ բանասեղծներուն ամէնէն մեծին վրայ։ Ճիշտ է։ Թէպէտ նոյն իսկ, այն հիանալի քննադատը նոյն իսկ, պիտի՝ կրնար մէկ երկու էջերու մէջ գծել ասանկ բարդ ու տարօրինակ մարդու մը դէմքը։ Հարիւրներով էջեր անբաւական եղած են չատ անգամ, օրինակի համար անգլիացի երկրորդական բանասեղծի մը վրայ ուսումնասիրութիւն մը ընելու համար։

Հզօր նկարագիր տէր, և հետեւաբար հզօր գաղափարներով ոնած մարդ մը, ապահովապէս միջակ մէկը չէր կրնար ըլլալ։ իր տաեւութեան մէջ, որ անձնական չէր երթեք, ինչպէս կը վկայեն հիմա գինքը ամենէն աւելի քննադատողները, տեսակ մը արդարութիւն կը նշմարես, ինչպէս իր ամբողջ գործին մէջ՝ սէր մը, համակրութիւն մը՝ աղքատներուն ու բնութենէն զրկուածներուն հանդէպ։

Վիպական գրականութիւնը կեղծաւորութիւնն է, երեւակայութեան և ոչ մարդկային զգացումներու վանգաւոր զուգակցութեամբը զօրացած։ Ասոր համար է որ Վիպական դպրոցն պետերը ատեցին Զոլային գործը։ Զոլայի գործը անկեղծութեան յստակ ու ճշգրիտ արտացոլումն է։ Բնութիւնն իւ մարդիկ ինչպէս որ են, այնպէս նկարուած են։ Երեւակայութիւնը իր ոսկի մականով չէ այցելած հոն։

«Այն գրագէտներն ու նկարիչները միայն կը սիրիմ, կը գրեր «Անուրջը»ին հեղինակը, որոնք տեսածնին կրնան լրջամտորէն արտայայտել»։

Զոլայի գրական ըմբռնումն է ասիկա, ըմբռնում մը՝ որուն համակ երեսան տարիներ տերը մնացեր էր, քառասունէ ուելի հատորներու մէջ պաշտպանելով զայն չարունակ։ Եւ այն պզտիկ թերութիւնները՝ որոնք աչքի կը զարնեն իր գործին մէջ, գիտումով, կանխամտութեամբ պատրաստուած ծրագիրներ կ'երեւին ուելի, իրապէսյ դպրոցին բարձրութիւնը տարորոշող, քան ուրիշ մեծ ու վանգաւոր մոլորումներ, որոնցմէ ոնցան չատ ունի վիպական գրականութիւնը։ Երեւակայեցէք որ երկտասնեակ հատորներով ոնձերու պատմութիւնը ըրած ըլլայ, որոնց խարքանդիւրը իր ուրոյն անհատականութիւնը, իր նկարագիրը, գաղափարը, կիրքերը ունենայ։ Մարտաք լի բան է ասիկա։

Տաղանդ մը՝ է ասիկա, որ եթէ չայլափոխուէր իր ճամբան չեզոքութենէն, նատարեալ հանճարի մը պիտի մօտենար։

Հեմ ուզեր գլուխ գործոց մը հանել էմիլ Զոլայի կեանքէն։ Վասն զի ասիկա տեսակ մը անարդանք պիտի ըլլար իր միւս գործերուն համար։ Կը հաւատամ որ միջակ գրագէտներն են որ իրենց գլուխ գործոցը կ'ունենան ընդհանրապէս։

Զոլայի ամենէն պզտիկ, ամենէն անշնչան նարավէն իսկ գիտելու, զընդնելու ուժգին կարողութեամբ մը արտադրուած է։ Ընկերային խեղճութիւններուն և մարդկային անասնականութեան համար զգացած արտասուքներուն չատ ցայտուն կերպով կ'երեւայ իր Ռուկոն-Մաքառներուն մէջ։ Շարաւտա, փտած, նեխած աչխարհն է որ կը հայթիանայ ու կը կը պրիմակսի հոն։ Զղուանքը ներկայացնող պառաւներ, անօթի մարդիկ, սերը անարդողներ, դերասանուհիներ, ամէնքն ալ խառն, իրարու հետ, իրարու մէջ, իրարու համար։ Ու մարդ ագգանքով ու արտասուքներով կը կարդայ ասանք։ Հաւաքեցեք կ'սկսի ասել, արհամարել բոլոր այն տիպարները, որոնք գրգռիչ ու ասնանական կիրքերէ կ'առաջնորդուին։

Համոզուած եմ որ գիրքերը չեն որ կը փոխեն մարդուս ապրելուն եղանակները։ Այն չարերը, որոնք անարդարականութիւնը զղուելիօրէն ներկայացնող էակներն են միայն, ա՛յ Զոլա կարդացեր են, ո՛չ ալ կոնքուռներուն մարդեր ըլլալը գիտեն։ Անգոլ Ֆրանսի այն տիպարը, որ «գիրքերը կը սպասնեն մեզի» կը պօռար ինքն իրեն, ապուշ մըն էր, կատարեալ հրէշ մը, որ իր գիւալին տարօրինակութիւններովը զուարճացուցած է զիս։ Գիրքերը մասնաւանդ վէպերը, չեն սպաններ մեզ։ Ընդհակառակը, կեանք, վերկենդանութիւն կուտան։ Անոնք մեզի գթութիւնը, սէրը հաւաքը կը սրվեցնեն, կեանքին տակալու ուժը կը ներարկեն մեր ներսը։

Մինչդեռ ընդհակառակը Ֆլոպէրի ընդհ. գործէն սուր ու տառապագին հեգնութիւն մը կը ըղխի, վարդագիրքերու և աղատ, հիանդ բարքերու մէջ գալարուող հէջ մարդկութեան հանդէպ։ Եւ ասիկա նիարգի անհուն տարբերութենէ մը առաջ կուգայ։ Եթէ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

Միմիայն «Մանզումէ»ի այն ընթերցողներուն յատուկէ, որոնք թիւ 431էն սկսեալ թերթ կը գնեն։ Աշխարհաբար նարեկը բացէն պիտի չծախուի։

քանանեներուն ու բնութենէն զրկուածներուն հանդէպ։

Վիպական գրականութիւնը կեղծաւորութիւնն է, երեւակայութեան և ոչ մարդկային զգացումներու վանգաւոր զուգակցութեամբը զօրացած։ Ասոր համար է որ Վիպական դպրոցն պետերը ատեցին Զոլային գործը։ Զոլայի գործը անկեղծութեան յստակ ու ճշգրիտ արտացոլումն է։ Բնութիւնն իւ մարդիկ ինչպէս որ են, այնպէս նկարուած են։ Երեւակայութիւնը իր ոսկի մականով չէ այցելած հոն։

«Այն գրագէտներն ու նկարիչները միայն կը սիրիմ, կը գրեր «Անուրջը»ին հեղինակը, որոնք տեսածնին կրնան լրջամտորէն արտայայտել»։

Զոլայի գրական ըմբռնումն է ասիկա, ըմբռնում մը՝ որուն համակ երեսան տարիներ տերը մնացեր էր, քառասունէ ուելի հատորներու մէջ պաշտպանելով զայն չարունակ։ Եւ այն պզտիկ թերութիւնները՝ որոնք աչքի կը զարնեն իր գործին մէջ, գիտումով, կանխամտութեամբ պատրաստուած ծրագիրներ կ'երեւին ուելի, իրապէսյ դպրոցին բարձրութիւնը տարորոշող, քան ուրիշ մեծ ու վանգաւոր մոլորումներ, որոնցմէ ոնցան չատ ունի վիպական գրականութիւնը։ Երեւակայեցէք որ երկտասնեակ հատորներով ոնձերու պատմութիւնը ըրած ըլլայ, որոնց խարքանդիւրը իր ուրոյն անհատականութիւնը, իր նկարագիրը, գաղափարը, կիրքերը ունենայ։ Մարտաք լի բան է ասիկա։

Տաղանդ մը՝ է ասիկա, որ եթէ չայլափոխուէր իր ճամբան չեզոքութենէն, նատարեալ հանճարի մը պիտի մօտենար։

Հեմ ուզեր գլուխ գործոց մը հանել էմիլ Զոլայի կեանքէն։ Վասն զի ասիկա տեսակ մը անարդանք պիտի ըլլար իր միւս գործերուն համար։ Կը հաւատամ որ միջակ գրագէտներն են որ իրենց գլուխ գործոցը կ'ունենան ընդհանրապէս։

Զոլայի ամենէն պզտիկ, ամենէն անշնչան նարավէն իսկ գիտելու, զընդնելու ուժգին կարողութեամբ մը արտադրուած է։ Ընկերային խեղճութիւններուն և մարդկային անասնականութեան համար զգացած արտասուքներուն չատ ցայտուն կերպով կ'երեւայ իր Ռուկոն-Մաքառներուն մէջ։ Շարաւտա, փտած, նեխած աչխարհն է որ կը հայթիանայ ու կը կը պրիմակսի հոն։ Զղուանքը ներկայացնող պառաւներ, անօթի մարդիկ, սերը անարդողներ, դերասանուհիներ, ամէնքն ալ խառն, իրարու հետ, իրարու մէջ, իրարու համար։ Ու մարդ ագգանքով ու արտասուքներով կը կարդայ ասանք։ Հաւաքեցեք կ'սկսի ասել, արհամարել բոլոր այն տիպարները, որոնք գրգռիչ ու ասնանական կիրքերէ կ'առաջնորդուին։

Համոզուած եմ որ գիրքերը չեն որ կը փոխեն մարդուս ապրելուն եղանակները։ Այն չարերը, որոնք անարդարականութիւնը զղուելիօրէն ներկայացնող էակներն են միայն, ա՛յ Զոլա կարդացեր են, ո՛չ ալ կոնքուռներուն մարդեր ըլլալը գիտեն։ Անգոլ Ֆրանսի այն տիպարը, որ «գիրքերը կը սպասնեն մեզի» կը պօռար ինքն իրեն, ապուշ մըն էր, կատարեալ հրէշ մը, որ իր գիւալին տարօրինակութիւններովը զուարճացուցած է զիս։ Գիրքերը մասնաւանդ վէպերը, չեն սպաններ մեզ։ Ընդհակառակը, կեանք, վերկենդանութիւն կուտան։ Անոնք մեզի գթութիւնը, սէրը հաւաքը կը սրվեցնեն, կեանքին տակալու ուժը կը ներարկեն մեր ներսը։

Մինչդեռ ընդհակառակը Ֆլոպէրի ընդհ. գործէն սուր ու տառապագին հեգնութիւն մը կը ըղխի, վարդագիրքերու և աղատ, հիանդ բարքերու մէջ գալարուող հէջ մարդկութեան հանդէպ։ Եւ ասիկա նիարգի անհուն տարբերութենէ մը առաջ կուգայ։ Եթէ

ուշերկուքին բրածն ալիրապաշտութիւնն էր, գրականութեան այն ճիւղը, որուն pornographie կ'ըսեն հիմակուան միա-միտ ֆրանսացիներէն չատեր, և cochonnerie կ'ըսէին ոգիի տափակ վիպականները։

Շատեր կը կարծեն որ Զոլա միշտ ատած է Հիւկոն։ Զեզի ցոյց տալու համար որ Ռուկոն-Մաքառներու կրտվի պատգիրը, կեանքին մէջ սրած ալ է պատկանելութեան վարպետը, ա կը-որը կը թարգմանեմ, զոր նոյն ինքն Զոլա գրած է soirées de médan իր Նկերներէն մէկուն, և զոր անցեալ Բարիզ Մէնսէա այնքան հպարտութեամբ կը զետեղէր իր մէկ քննադատական ուսումնասիրութեան մէջ. «Հաղորդակ զրոյցներու, միշտ սրած եմ Հիւկոն։ Դասական հին դպրոցին խուլ թոթով mélopées-ներուն մէջ, սրտոտող մը երգին պէս հնչեցին իր տաղերը։ Նոր լունչ մը էր ասիկա, առողջ օդի յորձանք մը, արևոտվարդի փոքիրդում մը։»

* * *

Բայց այս մեծ մարդուն կեանքին ո՛չ մէկ պարագան զիս ապշեցուցած է աւելի, քան այն տարօրինակ ու անարուեստկելի փափաքին իրագործումը, զոր վայելեց Էմիլ Զոլա։

Ակէ քանի տարիներ առաջ, La Revue Illustrée աղուոր գաղափարը ունեցեր էր, Les Confidences de Salon վերնագրին տակ երեսուն երեք հարցումներ ուղղելու գաղղիացի հրաչակաւոր մարդոց հացէին։ Զմոռնամ ըսելու որ ինչպէս կ'երեւայ արդէն վերնագրէն, բոլոր հարցումներն ալ անձնական համոզումներու և կարծիքներու չորրը կը դառնային։ Ամէնուն պատասխաններն ալ, իրենց կեանքէն բրցուած հանուած գաղանիքներ են գրեթէ, որոնց մէջ անակնկալին և ապորիմանային հեշտաստամբը կայ։

«Ի՞նչպէս պիտի ուզէի որ մեռնիլի» հարցումին, Բարիզ Մէնսէա սպէս պատասխանած է.—«Բնացած միջոցին, զարթնումի երազի մը մէջ»։ Եւ Զոլան։ Զոլա՞ն։ Գիտէ՞ք ինչ կը պատասխաներ. — «Ճանկարծման ըլլալով...»։

Երջանիկ մահն էր ասիկա իրեն համար։

Ուրեմն, ամէն վարկեան մահուան սարսուռներուն կը գողդոջար այս մեծ մարդը, անոր գալուստին սպասելով միշտ, անձնանօթին չար երեկներուն դիմաթանքովը խեղդող։

Էհ, իր ուզածն էր ասիկա, սա կայն։

Բայց զգաց արդեօք, յետոյ վերին վայրկեանին իր այս խենթ փափաքը.—Ո՞վ գիտէ՝

Ո՛չ... Գիտեց... անո՛ր համար է որ երկակ չապկով մը անհոգօրէն պառաւած է, թեւերը իրար բերած։ Դէմքը սարսափի և տրտունջքի հետք չունի մեռնելու, այն ցնցումներուն զորս անխուսափելի մահը կը բերէ իր անհուն անարութիւններուն մէջէն։

Ու կը կարծես թէ աղուոր երջանիկ երազի մը մէջ է, իր դէմքէն ուրախութիւն մը կը ճաճանչէ։

Սարին քով երկու ուժգոյն մամերու ախուր գոյութիւնն է որ, ցաւագին քանի մը ապաստորութիւն կ'ընէ վրան։

Եւ դրան առջև, Տիկ. Զոլա իր որդեգրին թեւէն բռնած, պիտի ըսէ կարծես ասկաւին անոր։

— Սը՛սթ, ձայն մի՛ հաներ, հայրիկը կը քնանայ...։

ՄԱՌԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ

Աթէնքէն «Ֆիկարո»ի կը գրեն թէ, Գերմանիոյ և Ցունաստանի միջև դիւանագիտական պզտիկ միջադէպ մը ծագած էնկիր բանը կարեւորութիւն կը ստանայ Վիլհելմ կայսր մօտակայ այցելութեան մը զրոյցին և ընտրական չրջանին առիթով։

Խնդիրը կը դառնայ զեղծումի մը չուրջը, զոր գործած է առողջապահական վարչութիւնը, վար դնելով գերմանական նաւ մը Տէլոսի մաքրանոցին մէջ։ Ցունաստանի գերմանական դեսպանը քանի մը տեսակցութիւններ ունեցած է Ցունաստանի արտաքին գործոց նախարարին հետ, և ծանուցցածիր մը տուած է անոր, բուռն կերպով բողոքելով և գերմանական նաւին համար ինքնի հատուցում պահանջելով։

Արտաքին գործոց նախարարը չուզելով որ ընտրական պայքարներու կուսակցութիւնները չագուին այս միջադէպին, և դէմ չդառնան Զաիմիսի դահլիճին, միջոցներ ձեռք կ'առնէ իրաւախոհութեան մը յանգելու գերմանական դեսպանին հետ, խնդիրը կարգադրելու համար։

Միջադեպը չէ փակուած ասկաւին։

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ

Լոնտոնի թերթերը կը ծանուցանեն թէ աւստրալիական կառավարութիւնը Աւստրալիոյ ընդհանուր կառավարիչին թոշակը 125,000 ֆր.ի բարձրացուցած է։ Կը յիշուի թէ վերջին կառավարիչը հրաժարած էր, յայտարարելով որ աւստրալիական կառավարութեան կողմէ իրեն արուած 250,000 ֆրանքը այդ պաշտօնին համար անբաւական էր։

Սիտնիէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ՝ Սըր Ի. Պարթըն, դաշնակցութեան նախարարապետը, ընդհանուր կառավարութեան պաշտօնին համար, Լորտ Քրրզնի ընտրութեան նը-պաստաւոր կարծիք յայտնած է։

Նոր Զելանտայի նահանգներէն Ուէլինկդընի գաղթականութեան նախարարնախին՝ Մ. Սէդդոնի դարձը, նորէն յարուցած է Ֆիճի և Նոր Հեբրիտեան կղզիներուն խնդիրը։

Այդ խնդիրը կը պականի ոչ միայն կղզիներուն, այլ նաեւ աւստրալիական դաշնակցութեան։ Աւստրալիոյ և Նոր Զելանտայի մէջ պայքար մը կը գուշակուի։

Ֆիճի կղզիները թագաւորութեան գաղթականութիւններն են, այսինքն ուղղակի կախում ունին Բրիտանական կառավարութենէն։ Մ. Սէդդոն Անգլիա մեկնելէ առաջ, չրջան մը ըրած էր այդ կղզիներուն մէջ, և յուզում յառաջ բերած՝ Նոր Զելանտայի անջատման ի նպաստ։

Աւստրալիոյ նախարարապետը բողոքեց այս փափաքին դէմ, յայտարարելով որ ատոր իրական նպատակը ուրիշ բան չէր բայց եթէ Աւստրալիոյ արտաքին վաճառականութեան մէկ մասին վրայ «քօնդրոլ» ընել կարենալու փափաքը։

Մ. Սէդդոն այս ընթացքին կը պատասխանէ՝ ծանուցանելով որ Նոր Զելանտայի դաշնակցութեան խնդիրը պիտի յարուցանէ, Աւստրալիոյ մէջ գոյութիւն ունեցածին համանման։

Խնդիրը դժուարութիւններով լեցուն է, և մօտ ատենէն խիստ ազդեցնելու պիտի դառնայ գաղթային նախարարութեան համար։

ՏԱՆԻՄԱՐՔԱ

Դանիական մամուլը ուշադրաւ գոհունակութիւնով մը կը յիշատակէ Գերլինի մէջ ժառանգորդ իշխանին եղած բարեհամական ընդունելութիւնը. հանրութեան կարծիքը սա է թէ, այս այցելութիւնը Տանիմարքայի կողմէ ի գործ դրուած քաջ. խորամանկութիւն մըն է։ Նոյն իսկ ընկերվարական թերթերը կը համաձայնին կարծելու թէ՝ դանիական արքունիքը չատ դեղեցիկ դիրք մը բռնած է հանդէպ Գերմանիոյ։

Գերմանական լրագիրներուն յիշատակութիւնները Տանիմարքայի համար չատ սիրալիր ու յարգական կը նկատուին։ Դանիական ազգը վերջապէս ուզեցաւ բաղդատութիւնը Գերմանիոյ հետ մտերմական յարաբերութեանց մէջ գտնուելու։

Միակ վերապահութիւնը որ կ'ըսուի, դանիական լեզուին հիւսիսային Շլէզվիկի մէջ գործածման համար է։ Այս երկրին մէջ կը կարծուի թէ, Գերմանիա ետ պիտի կենայ իր հակառակութեան միջոցներէն։

ԷՏՈՒԱՐԴ Է.

Բարիզի թերթերէն մէկը 28 հոկտ. թուականով լուրեր սացած է Ջանէն, որուն համեմատ կ'ըսուի թէ Էտուարդ թագաւորը յառաջիկայ ամիս կեդրոնական Ֆրանսայի կողմերը պիտի երթայ, ուր պատրաստ մը պիտի կատարէն, միջազգային նաւարշաւներու կատարման միջոցին, որոնք տեղի պիտի ունենան նոյեմ. 8-13ին։

Սարդ տեղեկութեանց համեմատ կը հերքուի այս լուրը։

ՖՐԻՍԹԻԱՆ ԻՇԽԱՆԸ ՊԷՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Տանցմարքայի գահաժառանգ իշխանը հոկտ. 28ի առաւուն, Վիլհելմ կայսր ետ ներկայ գտնուեցաւ զինուորական փորձերու, Բոցատմի նոր պալատին մէջ։

Նորին արքայական բարձրութիւնը յետոյ քննեց զինուորի մը հանդերձանքը և վրան շինելու կերպը։ Ճաշին եղաը իշխանը արքայական դղեակը գնաց որ պիտի իջեւանի իր այցելութեան ընթացքին։ Ցետոյ դղեակ հասան կայսրը և կայսրուհին։ Նոցին վերափոխութիւնը, ընկերակցութեամբ իշխանին, իրիկուան Գերլինի արքայական թատրոնը գացին, ուր ունկնդրեցին Տիկին Սառա Գէռնարի ասուած մէկ նէրկայացման, «Թօսքային»։

Թատերասրահը խուռն կերպով լեցուած էր, և ֆրանսացի մեծ դերասանուհին խանդավառ ծափահարութեանց առարկայ եղաւ որչափ վեհապետներուն, նոյնպէս ալ գերման հասարակութեան ամէն դասակարգերու անդամներուն կողմէ, որ գիտէ գնահատել անմրցելի դերասանուհիին տաղանդը։

ՊՕՂԵՐ ԶՕՐԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՀԱՐԲ ՄԸ

Հոկտ. 28ին, Լոնտոնի կոմերու ժողովին նիստին ընթացքին՝ չափաւորական կուսակցութեան պէտ Մ. Գիլքրով հարցուց թէ իրաւ է որ երեք զօրավարները ներկայ գտնուած են չաբաթ օրը արքայական թափորին, ժողովին անդամներուն սահմանուած հանդիսութիւնի վրայ։

Ժողովին նախագահը պատասխանեց թէ զօրավարները հոն կը գտնուէին իրաւ, բայց իբր իր հիւրերը, իր ընտանիքին անդամներուն հետ։ (Մտիահարութիւն)։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ.—Իրաւ է որ արքայական հանդիսութիւն առնուած էր ատոր։

ՆԱԽԱԳԱՀԸ.— Զօրավարները հոն ներկայ էին իբր իմ անձնական հիւրերս։ Այս յայտարարութեան ուեւցուելիք բանի մը պէտքը չեմ տեսներ։ (Բուռն ծափահարութիւններ)։

Մ. ՃՕՆ ՊԷՐՕՆՍ.—Մենք հիմա սմենքս ալ նախարարապետներ ենք։ Ակէ զա քանի մը տեղեկութիւններ ալ կրնամ հաղորդել։ Սըր Ճոն Մաքթուկլ կոմերու ժողովին նախագահը զօրավարները հրաւիրելէ առաջ, հարցուցած էր թագաւորին, թէ Նորին Վեհափառութիւնը ո՞ւ է անպատեհութիւն մը կը տեսնէ այդ ընթացքին մէջ։ Թագաւորը պատասխանեց թէ լիովին կը գտնուէ հրաւէրը։

տեսակցութիւն Մր. Զեմպրլէյնի հետ

Պրիւքսէլէն թերթերուն հաղորդուած լուր մը կը ծանուցանէ թէ պօէր զօրավարներուն Մ. Զեմպրլէյնի հետ տեսակցութիւն մը ունենալու համար բրած ջանքերը չուրը ինկած են։

Այս լուրը հիմք չէ։ Լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կը հաւատուի թէ զօրավարները քիչ առնէն խորհրդակցութիւն մը պիտի ունենան գաղթային նախարարին հետ։

Կը կարծուի նաև թէ՝ զօրավարներուն Անգլիոյ մէջ հաւաքած նպատակ բաւական գոհացուցիչ է։

Լուի Պոթա և Տըլարէյ միա մասդրութիւն ունին ճամբորդութիւն մը ընելու Միացեալ Նահանգները։

ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 31 հոկտ. — կրօնական միաբանութեանց կողմէ արտոնութիւն խնդրելու համար արուած աղերսագիրները քննելու պատասխանատու յանձնաժողովը իրեն նախագահ ընտրեց արմատական Մ. Գիլիսոնը։

—Հնդկաչինի նախարդ կուսակալ Մ. Տումէ նախագահ ընտրուեցաւ ելմացոյցի յանձնաժողովին։

—Մաքսերով երաշխաւորուած փոխառութեան «քանվէրսիոն»ի նոր փոխառութիւնը նոյեմ. 20ին հրապարակ պիտի հանուի։

—Սակարանին մէջ գիները հաստատուն են։ Ֆրանսական առնիին դինը բարձրացաւ, Մ. Տումէի ելմացոյցի յանձնաժողովին նախագահ ընտրելուն առթիւ։ Ուէքսրները դիւրին կը կատարուին հարիւրին 3 – 3½, Օսմ. արժէթուղթերու գիները կը բարձրանան, վասն զի ծախողները նորէն կը գնեն։

—Բեռերապուրգէն կը հեռագրեն թէ Զարը Լիվատիա կանչել տուած է Տքթ. Մերժէյէվքին։

—Երեսփոխան Մ. Շոմիէ հարցանդում մը պիտի ընէ ծովային նախարարին, որ ընդհատել և յետոյ վերսկսել տուած էր երեք զրահաւորներու շինութիւնը։

—Էլիզէի մէջ գումարուած նախարարաց Խորհուրդին ատեն Մ. Բոսգ հաղորդեց հանքածուխի խնդրին նկատմամբ ստացած տեղեկութիւնները և ծանոյց թէ բոլոր Ընկերութիւնները արտադիր կ'երեւան բանակցելու հանքագործներուն հետ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Էտուարտ թագաւորը նոյեմ. 4ին ճամբայ պիտի ելլէ Բռնա (Ֆրանսա) երթալու։ Ներկայ պիտի գտնուի մեկնդային մեծ նաւարշաւներուն որոնք պիտի կատարուին նոյեմբեր 8էն 13։

ՊՈՒԷՐԻԷՆ.—Ռումանիոյ նախարարապետը յայտարարեց թէ վերջին երկու տարիներուն ծախքերը 42 միլիոն ֆր. աւելի եղած են և թէ իր ծրագիրն է՝ եկամտացոյցին մէջ խնայողութիւն, փոխառութիւն չկատարել և գիւղացիներուն վիճակը բարւոքել։

ՎԻԵՆԱ.—Պատէնի գիւղական չբոլանակին երեսփոխանական ընտրութիւններուն մէջ նորէն քրիստոնեայ-ընկերվարական մը ընտրուեր է։ Ուրեմն Սորին-Աւստրիոյ գիւղական չրջանակներու բոլոր երեսփոխանութիւնը քրիստոնեայ-ընկերվարականներուն ձեռքը կը գտնուի։

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿ

Թարգմանեց ՊԱՅՄԻՄ

ԿԱՐԴԻԱԼ ԿԻՐԿՈՐԴ ԿԻԹՍԸ

ԽՆԱՄՈՎ ՊԱՀԵՑԷՔ ԹԻԹԵՐԸ

33—120

բական կուսակցութեան պէտ Մ. Պիզքրով հարցուց թէ իրաւ է որ երեք զօրավարները ներկայ գտնուած են չաբաթ օրը արքայական թափորին, ժողովին անդամներուն սահմանուած հանդիսութիւնի վրայ։

Ժողովին նախագահը պատասխանեց թէ զօրավարները հոն կը գտնուէին իրաւ, բայց իբր իր հիւրերը, իր ընտանիքին անդամներուն հետ։ (Մտիահարութիւն)։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ.—Իրաւ է որ արքայական հանդիսութիւն առնուած էր ատոր։

ՆԱԽԱԳԱՀԸ.— Զօրավարները հոն ներկայ էին իբր իմ անձնական հիւրերս։ Այս յայտարարութեան ուեւցուելիք բանի մը պէտքը չեմ տեսներ։ (Բուռն ծափահարութիւններ)։

Մ. ՃՕՆ ՊԷՐՕՆՍ.—Մենք հիմա սմենքս ալ նախարարապետներ ենք։ Ակէ զա քանի մը տեղեկութիւններ ալ կրնամ հաղորդել։ Սըր Ճոն Մաքթուկլ կոմերու ժողովին նախագահը զօրավարները հրաւիրելէ առաջ, հարցուցած էր թագաւորին, թէ Նորին Վեհափառութիւնը ո՞ւ է անպատեհութիւն մը կը տեսնէ այդ ընթացքին մէջ։ Թագաւորը պատասխանեց թէ լիովին կը գտնուէ հրաւէրը։

տեսակցութիւն Մր. Զեմպրլէյնի հետ

Պրիւքսէլէն թերթերուն հաղորդուած լուր մը կը ծանուցանէ թէ պօէր զօրավարներուն Մ. Զեմպրլէյնի հետ տեսակցութիւն մը ունենալու համար բրած ջանքերը չուրը ինկած են։

Այս լուրը հիմք չէ։ Լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կը հաւատուի թէ զօրավարները քիչ առնէն խորհրդակցութիւն մը պիտի ունենան գաղթային նախարարին հետ։

Կը կարծուի նաև թէ՝ զօրավարներուն Անգլիոյ մէջ հաւաքած նպատակ բաւական գոհացուցիչ է։

Լուի Պոթա և Տըլարէյ միա մասդրութիւն ունին ճամբորդութիւն մը ընելու Միացեալ Նահանգները։

ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 31 հոկտ. — կրօնական միաբանութեանց կողմէ արտոնութիւն խնդրելու համար արուած աղերսագիրները քննելու պատասխանատու յանձնաժողովը իրեն նախագահ ընտրեց արմատական Մ. Գիլիսոնը։

—Հնդկաչինի նախարդ կուսակալ Մ. Տումէ նախագահ ընտրուեցաւ ելմացոյցի յանձնաժողովին։

—Մաքսերով երաշխաւորուած փոխառութեան «քանվէրսիոն»ի նոր փոխառութիւնը նոյեմ. 20ին հրապարակ պիտի հանուի։

—Սակարանին մէջ գիները հաստատուն են։ Ֆրանսական առնիին դինը բարձրացաւ, Մ. Տումէի ելմացոյցի յանձնաժողովին նախագահ ընտրելուն առթիւ։ Ուէքսրները դիւրին կը կատարուին հարիւրին 3 – 3½, Օսմ. արժէթուղթերու գիները կը բարձրանան, վասն զի ծախողները նորէն կը գնեն։

—Բեռերապուրգէն կը հեռագրեն թէ Զարը Լիվատիա կանչել տուած է Տքթ. Մերժէյէվքին։

—Երեսփոխան Մ. Շոմիէ հարցանդում մը պիտի ընէ ծովային նախարարին, որ ընդհատել և յետոյ վերսկսել տուած էր երեք զրահաւորներու շինութիւնը։

—Էլիզէի մէջ գումարուած նախարարաց Խորհուրդին ատեն Մ. Բոսգ հաղորդեց հանքածուխի խնդրին նկատմամբ ստացած տեղեկութիւնները և ծանոյց թէ բոլոր Ընկերութիւնները արտադիր կ'երեւան բանակցելու հանքագործներուն հետ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Էտուարտ թագաւորը նոյեմ. 4ին ճամբայ պիտի ելլէ Բռնա (Ֆրանսա) երթալու։ Ներկայ պիտի գտնուի մեկնդային մեծ նաւարշաւներուն որոնք պիտի կատարուին նոյեմբեր 8էն 13։

ՊՈՒԷՐԻԷՆ.—Ռումանիոյ նախարարապետը յայտարարեց թէ վերջին երկու տարիներուն ծախքերը 42 միլիոն ֆր. աւելի եղած են և թէ իր ծրագիրն է՝ եկամտացոյցին մէջ խնայողութիւն, փոխառութիւն չկատարել և գիւղացիներուն վիճակը բարւոքել։

ՎԻԵՆԱ.—Պատէնի գիւղական չբոլանակին երեսփոխանական ընտրութիւններուն մէջ նորէն քրիստոնեայ-ընկերվարական մը ընտրուեր է։ Ուրեմն Սորին-Աւստրիոյ գիւղական չրջանակներու բոլոր երեսփոխանութիւնը քրիստոնեայ-ընկերվարականներուն ձեռքը կը գտնուի։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, Նոյ 1.—Պօէր զօրավարները Թրանսվալ դառնալու որոշում տուին։ Մ. Զեմպրլէն առ կախ մնացած խնդիրներու մասին, Բրէթորիայի մէջ իրենց հետ խորհրդակցիլ և զիրենք գոհ թողլու համար կարելին ի գործ դնել խոստացաւ։

—Մ. ՇալթՊիւրկէր, Թրանսվալի նախարդ նախագահը, Անգլիա եկաւ։

—Լիզպոնէ կը հաղորդեն թէ Մ. Զեմպրլէն Լորէնսօ Մարքէզ այցելելու փափաք յայտնած է և թէ Բորթուկալի կառավարութիւնը հաւատացած է որ իրեն պատշաճ ընդունելութիւն պիտի ըլլայ։

—Զօրավար Տէվէթ Հար. Ափրիկէ պիտի դառնայ։

ՊՐԻՍԹ.—Խաղաղական Ովկիանոս (Մայրագոյն Արևելք) գացող Ռուս նաւատորմը հինգշաբթի հոս պիտի հասնի։ Ցիշեալ նաւատորմը իրեն պաշարը առնելէ վերջ հաւանականաբար յառաջիկայ չաբաթ օր պիտի մեկնի։

ԲԱՐԻԶ.—Գաղթային զօրաց կարեւոր ջոկատ մը Թուլոնէն ճամբայ ելաւ Հնդկաչին երթալու համար։

—Ամերիկեան մամուլը կը յայտարարէ թէ Մ. Զեմպրլէն իբր խաղաղարար կ'երթայ Հր. Ափրիկէ և թէ իր ուղեւորութիւնը կարեւոր արդիւնքներ պիտի ունենայ։ Կը կարծուի նաև թէ Լորտ Միլնէր պիտի հրաւիրի Թրանսվալի կառավարչութենէն։

—Կոմս աք Տիրոն իր վկաները զրկեց Մ. Ժէրոլ-Միլարի մեռնմարտին առթիւ։

ԼԻԶՊՈՆ.—Նախարարութիւնը նիստ գումարեց խորհրդակցելու համար Լորտ Գրանվիլի հորդորագրին մէջ բրած յայտարարութեանց վրայ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Զէնիթօյտի մէջ նարչէն զօրաց ցիրը փլաս. 4 արմատներ մեռան, և ինն հատ ալ վիրաւորուեցան։ Ուրիշ երեք հոգի փլատակներու տեղքն կը մնան դեռ։

ԲՐԻԹՈՐԻԱ. — Կառավարութիւնը արտօնած է կազմակերպներու գումարտակ մը կազմել Թրանսվալի համար։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

Բարիզի պօրսան տօնի պատճառով գոց էր չաբաթ օր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. — Նալթային ուրբաթ օրուան թիւով կը հեռագրեն։ «Ռուսիոյ Զարը երեկ ընդունեց Պոլսոյ ռուս դեսպան Մ. Զինովիէվը։

«Օսմ. արտաքսվոր պատուիրակութիւնն պիտ Թարխան փալա այցելութիւն տուաւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոմս Լամտորֆի և Մ. Զինովիէվի։

«Իրիկունը Նիքոլա Զարը հանդիսաւորապէս ընդունեց Օսմ. պատուիրակութիւնը որ պաշտօն տուի վեհ. Սուլթանին կողմէ նուէրներ յանձնել վեհ. Զարին։ Ցետոյ տեղան մը արուեցաւ ի պատիւ Օսմ. պատուիրակութիւնը, ուր Զարը բաժակ պարպեց վեհ. Սուլթանին կենացը։»

—Օսմ. պատուիրակութիւնը Նալթային մէջ երեք օր պիտի մնար և երրորդ օրը այսինքն երեկվան Զարին հարեղ բորդին Նիքոլա մեծ դուքսը ի պատիւ անոր հացկերոյթ մը պիտի տար Լիվատիայէն քառորդ մը հեռու նիգրանուող դղեակին մէջ։ Օսմ. պատուիրակութիւնը երեկ իրիկուն ճամբայ պիտի ելլէր Նալթային Գոլիս գալու համար։

ՅՈՎԱՑԻՆ նախարար Հասան Հիզանի փոյտ ապաքինած ըլլալով, առջի օր կոյս. Գալատա գնաց իր երախտագիտութիւնը մատուցանելու այն բարձր հոգածութեան համար, որուն արժանացած էր իր հիւանդ եղած միջոցին։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ. — «Նէօյէ Ֆրայէ Բրէսէ» կ'ըսէ թէ Վիլհելմ կայսրը այս օրերս այցելած է Գերլինի Օսմ. դեսպանին, որմէ խնդրած է իր շնորհակալիքը հաղորդել Վեհ. Սուլթանին, Անոր իրեն նուիրած գեղարուեստօրէն թանկագին զարդանոթներուն համար։

ԿԱՑՍ. Թիկնապահ կօմէր Բիւլտի փայտ առջի օր Սերէզ մեկնեցաւ։

ՌՈՒՍԻՈՅ հանգուցեալ Ալէքսանտր Գ. Զարին հոգիին համար երեկ, եկեղեցական մասնաւոր արարողութիւն մը կատարուեցաւ ռուս դեսպանատան մատուռին մէջ և ներկայութեան դեսպանական գործակատար Մ. Զերպաչէվի և բոլոր պաշտօնէութեան։ Իսկ այսօր ալ նիքոլա Բ. Զարին գահակալութեան տարեդարձը ըլլալով նոյն մատուռին մէջ գոհաբանական աղօթքներ պիտի կատարուին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻԱ. — Պուքրէշէն կը հեռագրեն «Պաշտօնական լրագիրները կ'ըսեն թէ Ռումանիոյ թագաւորը նոյեմբեր 11ին Ռուսաստան պիտի երթայ Պուլկարիոյ իշխանին ալցելելու։ Լրագիրները կ'ողջունեն այդ այցելութիւնը իբր բարեգուշակ նշան մը երկու երկիրներուն յարաբերութեան համար և իբր դրական մը խաղաղութեան։

—Վիեննայի «Նէօէ Ֆրէյէ Փրէսսէ»ն թերթը Թուսմուրի մէջ Ռումանիոյ թագաւորին ու Պուլկարիոյ իշխանին միջև կատարուելիք տեսակցութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ այդ տեսակցութիւնը աւելի կարեւորութիւն ունի՝ մեծ պատութեանց վեհապետներուն տեսակցութենէնէ։ Վասն զի Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ յարաբերութեանց փոփոխութիւն մը կը հաստատէ, յարաբերութիւններ որոնք մինչեւ հիմա ձգտեալ են։ Նաև կ'ապացուցանէ թէ Պուլկարիա լայնողած է համոզել ռումանական կառավարութիւնը թէ ուղղմիտ ընթացք մը ունի Ռումանիոյ նկատմամբ։ Ուրեմն որոշ կ'երեւայ թէ այդ տեսակցութիւնը օտարականներուն կողմէ խաղաղութեան նշան մը պիտի համարուի։

ԿԱՐՕՏՆԵՐՈՒ ամսաթերթերը վերադարձուելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, որ չաբաթը երկու օր գումարուելով, կերկայի օրերը կլլներուն, և չորեքչաբթի օրերն ալ էրիկ մարդոց ամսականները բաժնել սկսած է։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿԱՆՈՒՄԲ մը անցածներէ եէրբէյոյիի մօտ կղզի մը մտնելով երբ անապատին փայտ կը կերբէր, Ռումանիոյ սպասաւորները դիմադրեցին անոր։ Պուլկարները փախչիլ փորձեցին, սակայն անապատապահները հրազէնի հարուածներով ձերբակալեցին զանոնք։

—Անցածները Սոֆիայի մէջ երկու խումբերներ ձերբակալուեցան։

—Փիլիպէի Պուլկարները անցածները բանի դրաւեցին, տեղին Ցունաց հարուստ մէկ եկեղեցին։ սակայն իշխանապետութեան խիստ հրամանները դրդեն վրայ դարձեալ վերադարձուցին։

ԴԱՆԱՐՈՒՄ,— Իրմիրի մէջ հրատարակուող «Նորմէթ»ն և յանդարէն «Բրօթօս»անուն թերթերը դադարման դատապարտուեցան։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ և Ռումանիոյ միջև վերջերս որոշուած սպրանքներու սահմանագիծներու մէջ ո և է տարաձայնութիւն չըլլալու համար Ռումանիոյ Ելմտական նախարարը գիր մը ղրկած է Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկին, ուրկէ կը հասկցուի թէ, Ռիլի կոչուած սեւ չամիչէն ինչպէս Ֆրանք ամէն սեւ չամիչներէն չարոցով (տեղի) կամ պարկի մէջ պահուած թուզերէն իւրաքանչիւր 100 քիլօկրամի մէկուկէս ֆրանք տուրք պիտի առնուի։

Տուփով կամ պզտիկ տոպրակով թուզերուն 100 քիլօկրամէն 4 ֆր. պիտի առնուի։

Ինչպէս վարելի և ուրիշ ամաններու մէջ դրուած ձիթերէն, նոյնպէս 15 քիլօկրամէն աւելի ձիթ պարունակող թիթեղ տուփերէն ալ 100 քիլօկրամէն 5 ֆր. պիտի առնուի։

Կորնթոսի փոքր և սեւ չամիչները դուրս են այս պայմանագիրէն, և առնոց 100 քիլօկրամէն ալ 12 ֆրանք տուրք պիտի առնուի։

ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ պայմանագիրներու հրատարակութիւնը կայ. իրատ մը հիճազի երկաթուղիին յանձնաժողովին յանձնած էր։ «Սթանտարտ»ը այս առթիւ քանի մը թելագրութիւններ կ'ընէ, ըսելով որ, այդ պայմանագիրներուն նոր հրատարակման մէջ աւելի ևս հոգ տարուի վարձողին իրաւունքներուն պարզող ոգենի արտադրութիւններուն մէկ մասն ալ գրելու անոնց վրայ. որովհետեւ նախորդներուն վրայ վարձու տուողներուն ունեցած իրաւունքներն էին որ աւելի ընդարձակօրէն գրուած էին և կ'ըսէ թէ նոյն իսկ պէտք է վարձողին և տնտիրոջ մէկմէկու հանդէպ ունեցած պարտականութիւնները որոշել։ Որովհետեւ տեղ տեղ տանտէրերը իրենց վարձակալները անպատշաճ պարագաներու մէջ կը ձգեն, օրինակի համար տան մը վարի յարկը երկաթագործի մը, ածխավաճառի մը վարձու կուտան, ինչ որ կը ՀԱՍԷ բնակիչներուն առողջութեան։

ՏԷՕՑՁԷ ՊԱՆՔԻ ընդհ. անդրէնը Մ. Կուլիներ, որ Անատոլուի երկաթուղիներու ընդհ. անօրէն Մ. Հիւկենէնի հետ մասնաւոր կառաքտմամբ մինչեւ Գոնիա զբօսական պտոյտ մը կատարած էր Պոլիս դարձաւ։

ՊԱՂՏԱՏԻ թղթատարը ցարդ 22 օրէն կ'երթար. Թանկ Մէհմէտ աղա կոչուած 16 օրէն Պաղտատ հասցնել թղթատարական պարտականները։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ.— Գերմանական ընդհանուր հիւպատոսը Մ. Սթիտրիչ Էֆէնդի կինը առջի՝ որ Պիլիա Նկան։

ՔՕՂԷՐ.—Ուրբաթ կ'Ծէրկսոյի ՅԷՂ 27 դէպքեր և 25մահ։

ՀԱՆՔ.— Ատարաքարի Գուրու Տէրէ ըսուած տեղը գտնուած արծաթաթատն և զինկայանան կապարի հանքի շահագործման արտօնութիւն պիտի տրուի Ֆէրիդ Հիւսէյին փաշայի և իր երկու ընկերներուն։

ԳԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒՆ կանոնագիրը միայն Պոլսոյ յատուկ և գաւառներու համար գործադրելի չըլլալուն, Բժշկական վարժարանը ամէն տեղի համար գործադրելի նոր և ընդարձակ կանոնագիր մը պատրաստեց որ, Գիսական Խորհուրդին կողմէ պիտի քննուի։

ԽԱՀԱՄՆԵՐՈՒ վարժարան մը պիտի հաստատուի Խնագիլի մէջ։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.—Պէրկամայի մէջ կատարուած պեղումներէն հնօրեայ եկամն պատ մը և ասոր կից Բիւզանդական ոճով կարգ մը անակներու աւերակները գտնուած են։ Արդէն գտնուած վանքին աւերակներուն մօտ ալ մարմար քար մը գտնուած է 58 տող արձանագրութիւնով մը որ կը յայտնէ թէ Ֆիլիպէր թագաւորին արձանին գտնուած տեղին մէջ Աթալա Գիւգաւորին արձանն ալ կը գտնուի։

—Ցունաստանի Մեղալօրոյիս գիւղին մօտ կատարուած պեղումներն նախապատմական ժամանակներէ ի՝ ուր ալ ոչ մեծ և ալանդակ փիղի կմախքը և ժանիքը գտնուած են։

ՄԱՀՄՈՒԹԱԿ.—Հոկտ. 12էն մին. չեւ 18, չաբթուան մը միջոցին, Պոլսոյ և շրջականերու մէջ մեռած են 107 իսլամ (54 այր և 53 կին), 69 քրիստոնեայ (37 այր և 32 կին) և 14 հրեայ (7 այր և 7 կին). գումար 190 հոգի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓՈՓՈՐԻԿ ԵՒ ՏԵՂԱՏԱՐՔ.—Քանի մը օրէ ի վեր մայրաքաղաքին մէջ տիրող գարնան օդը, չաբաթ իրիկուն, մամը 11 ուկէսին ատենները, մէկէն ի մէկ փոխուեցաւ. երկինքը մութցաւ և ամպամութիւններ սկսան լուսիլ կայծակի յաճախակի փայլատակումներով։ Վերջապէս սկսաւ սաստկալի տեղատարափ մը որ կէս ժամաւ չափ տեւեց ազդելով Պոլսոյ բոլոր թաղերը և հասանքներ կազմելով։ Տեղ տեղ ջուրերը լիքի ելեւառած էին և անցուդարձը անկարելի էր։ Անձրեւը աւելի թեթեւ կերպով մինչեւ կէս գիշեր չարունակուեցաւ, որմէ ետք դադրեցաւ։

Տեղատարափին ատեն կայծակի ինաւ Տավուտ Փաշա, Իսմայիլ էֆ.ի տան վրայ և անոր ապակիները կծարելով վ

մաթիպին թրէն կը նստի. վակոնին մէջ շուտով միւնորդ Գրիգոր աղային կը հանդիպի, և խօսակցութեան միջոցին կը յայտնէ թէ քովը խիստ թանկագին դեղին փրլանթի քարով աւանդ ձգուած մատնի մը կայ, որուն արժէքը հանկնալ կ'ուզէ։ Այս բանը բերնին ջուրերը կը վազցնէ մեր Հաճի Գրիգոր աղային, որ կը մտածէ կերպով մը զայն իր ձեռքը առնել. ուստի հազար լեզուանիութիւններէ ետք կը յաջողի համոզել Թանի պէյը, որ մատնին առնոր կը յանձնէ խանութէն։ Գրիգոր աղան սանկ կը դարձնէ, նանկ կը դարձնէ, և «մատնին ուրիշի մը ցուցնեմ» բերեմ ըսելով կը մեկնի։ Ժամ մը կ'անցնի՝ մարդ չկայ, երկու ժամ՝ դարձեալ։ Իրիկուն կ'ելլայ և դեռ ափ կարելի կ'ելլայ միւնորդը գտնել, հակառակ ամբողջ շուկան տակնուվրայ ընելուն։ Վերջապէս ժամը 11ուկէսին մոտ Գրիգոր աղա, կամացուկ կամացուկ գալով իր խանութը կը մտնէ և ուսկի բուսիկ ալխատել կը սկսի, երբ օձիքը ձեռք կուտայ թանիր էֆ.ի։

Միւնորդը առալ կ'ըսէ թէ մատնին 20 ոսկի կուտան, մինչ թանիր էֆ. մատնին կը պահանջէ հակառակ Գրիգոր աղայի մինչեւ 50 ոսկի ելլելուն։ Ասոր վրայ միւնորդը կը մեկնի մատնին բերելու համար և քիչ վերջը կուգայ կ'ըսէ թէ մատնին առնողը մեկնած է, վաղուան թող մնայ խնդիրը։ Հետեւեալ օրը Գանաթլ ըլլալով, թանիր էֆ. գործի չի գար. իսկ յաջորդ օր Գրիգոր ալա կ'ըսէ թէ մատնին 40 ոսկիի ծախած է, և պատրաստ է դրամը։ Թանիր էֆ. չուզեր և վերջնականապէս կը պահանջէ մատնին, որուն վրայ միւնորդը կը յայտարարէ թէ եթէ իրեն 10 ոսկի տայ, այն ատեն կը վերադարձնէ մատնին։ Ու ճարահատ կը յայտարարէ որ «դուն մատնին ինծի ծախեցիր, գնա դատ բաց ինծի դէմ»։

Մատնին 380 ոսկի և աւելի ալ կ'արժէ եղեր։

Թանիր էֆ. դատ բացած ըլլալով միւնորդ Գրիգոր աղայի դէմ, միւսը առլի օր ձերբակալուեցաւ և հարցքնութեան ալակ առնուեցաւ։

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.—Ամսոյս 18ին ուրբաթ գիշեր, Գանտամայի Ոնն Բազար թաղը գտնուած վերմակագործի խանութ մը հրդեհ ծագելով, մէկ ելուբլամառի, 2 վերմակագործի և 3 մանիֆաթուրային խանութ այրած է։ Վնասները 1000 ոսկի կ'էնթադրուի, որոնց մէջ բաւական մասը ալ ապահովագրական ընկերութիւնները ունին։

—Առլի օր ժամը 1ի, Ղալաթիա, Գալաֆաթ Եէրի, Մագազա էֆ. անուն Հայու մը աէօքմէի գործարանին հնցէն «աէօքմէ»ի հրաշէկ կոր մը ցակելով, առաստաղը բռնկցուցած է թէեւ, սակայն չնչին հասած օգնութիւնց շուտով մարած է։

—Եէնի Գարու, կօշկակար Արաշ աղայի առնէն հրդեհ ծագեցաւ չարաթ օր, բայց շուտով մարեցին։

Զիրին.—Սեպտ. 10, երեքշաբթի գիշերէն մինչեւ չարաթ գիշեր, Օրտուի և անոր մօտ Զամպալի ըսուած տեղ ու շրջակայքերը փիւն եկած է 3 մէտր չափ։ Արուտավարները գտնուած ոչխարները այդ պատճառով չատ խասուած են և 400ի չափ ոչխարներ մեռած են անօթութենէ և ցուրտէ։

ՄԻՒՐԻԳԷԹ (Քարիւէ) գաւառակին գայմագամ Միրոն Պօճեան էֆ.ի դէմ եղած կարգ մը բողոքներուն մասին քննութիւն մը պիտի կատարուի։

ՇՈՒԵՆԱՒԻ ՀՐԴԵՀ.—Գրեցինք թէ Մէրսինէն ճամբայ ելլելով Իզմիր հասնիլ ած և անկէց Թրէբէթէ գացող «Գասիթա» ատարական չոգենաւին մէջ հրդեհ մը ծագած է Զէյմէի առջեւ և դժուարութեամբ մարած։ Վերջին լուրերու նայելով 500 Թանոյի չափ խաղող, Թուզ, բամպակ և այլն վնասուած են որոնք բոլորն ալ ցամաք հանուած են։ Կ'ըսուի թէ ապահովագրական ընկերութիւնները բաւական մը վնասած են։

)(33)(

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԳԱՐԵԿ

ԳՐԱԲԱՐ ԲՆԱԳԻՐԷՆ ՔԱՐԳՄԱՆԵՑ

ԲԱՍԻՄ

ՍՐՏԻ ԽՈՐԵՐԻՆ ԽՕՍՔ ԱՌ ԱՍՏՈՒԱՆ

Ի. Ուրեմն այսքան հառաչանքներու ողորմելի ողբ ու կոծերէս ետք, ինչ չողորմիս, ո՛վ Բարեգութ, որ ողորմած Տէր եմ»։ Ահաւասիկ Թող հանեմ Քու բարութիւնդ, փոխարէն չարութեանս որ գերի մ'եմ. Քու քաղցրութիւնդ, փոխարէն դառնութեանս որ դատապարտուած մ'եմ. Քու ճառագայթդ որ բացարձակապէս կորուած մ'եմ. Քու ողորմութիւնդ, որ յանդուգն մոլի մ'եմ. Քու հեզութիւնդ որ ինամակար խակ մ'եմ։ Այդ Թող այցելէ զիս որ կործանած եմ. ձեռքդ Թող վեր հանէ զիս որ ընկղմած եմ. մատդ Թող բժշկէ, որ անբուժելի կերպով խոցոտուած եմ։ Հոգիդ Թող պաշտպանէ զիս որ ահաբեկած եմ. համբերութիւնդ Թող վստահութիւն ներշնչէ՝ ինձ, որ ապերախտ մ'եմ. զղջութիւնդ Թող օծէ զիս որ ամենադժնեայ մահկանացու մ'եմ. հրամանդ Թող քաւութիւն շնորհէ ինձ որ մեղաւոր եմ. սաքդ ապաւէն Թող ըլլայ ինձ որ փախած եմ. բաղկդ Թող պատսպարէ զիս որ սուրացած եմ. Լոյսդ Թող առաջնորդէ ինձ որ վրիպած եմ. հանճարդ Թող հնար սորվեցնէ ինձ որ չուտրած եմ. օրհնութիւնդ Թող վերառնայ, զիս որ անիծուած եմ. խրախոյսդ Թող քաջալերէ զիս որ վհատած եմ. բժշկդ Թող մխիթարէ զիս որ վշտացած եմ. կամքդ Թող լայնը հանէ զիս որ նեղուած եմ. սերդ Թող հրաւիրէ զիս որ աւելի եմ. խօսքդ Թող հաստատէ զիս որ սասնուած եմ։ Արիւնդ կաթիլը Թող բուժէ վիրաւոր հոգիս. ակնարկդ Թող ցրուէ աներեւոյթ մթերքը ցաւերուս. իշխանութիւնդ կրկին Թող ընտրէ զիս որ յուսահատած եմ. կցորդութիւնդ Թող վերապատուասէ զիս որ կորուած եմ. կեանքիդ նշոյլը Թող լուսաւորէ զիս որ մահուան խաւարովը ծածկուած եմ. խաղաղութիւնդ Թող հանդարտեցնէ զիս որ խռոված եմ (մեղքերէ)։ ողջոյնդ Թող ընտանեցնէ զիս որ վայրագ օտարացած մ'եմ և ձայնդ Թող դարձի բերէ զիս որ մոլորած եմ։ Որովհետեւ Դուն գթութեամբ կ'իշխես ամէնուն. անմասն ես մութէն ու Քեզմէ դուրս բարութիւն չկայ ու մինչեւ վերջը փառք կը վայելէ Քեզ. Ամէն։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

ԱՄԵՆ. Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԸՆՏՐԵԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ՅԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

ԸՆԴՈՒՆԱԾ ԻՐ ԲԱՐՁՐ ՊԱՇՏՕՆԸ

ՀԵՌԱԳԻՐ Ս. ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԷՆ

1892 Թուականի Եկեղեցական 19 Գասպ

Խաչանալ Էրմէնի Բարիկլիեի ճանիպը ալիսինէ

Սիս Կաթողիկոսութիւնս ինքիսպէս տարանէլին Թէպիլիի վէ Թէպրիքիի միւթէղամին Թէլէկրաֆը ֆազիլանէլէրինէն ալաբէ պէեանը Թէչէքքիւրլէր, ինչպէս մագամ վէ մէմուրիեթի ճէաֆատէմին իւֆաի վէզարիֆի խուսուսնամ մուվաֆֆաղլէէթի պարիէ իրիճամ էյլեր վէ Թէվէճճիհէաթը ճիհանտէրմաթը Շէէհինշահի իլէ հիւքիւմէթը Սէնիրէէնին հիւանը րիզա վէ հիմաեէսինէ վէ Բաթրիգխանէլէրի իլէ միլլէթիմիզին մուավէնէթի միւթէվալիեէսինէ իրիճամա իսթէրիմ։

ՍԷՐԲԻՍԿՈՊՈՍ ՍԱՀԱԿ

Թարգմանութիւնը

1902 Հոկտ. 12 Ս. Երեսապոլիս

Ն. Բարձր Սրբազնութեան՝

Հայոց Պատրիարքին

Աղօթարարիս Սիսի Կաթողիկոս ընարեալը հնազանդող Ձեր ծիրանազնութեան շնորհաւորական հեռագիրին առթիւ շնորհակալութիւն կը ցայտնեմ. այս նոր ատաքնանն և նոր պաշտօնս բարւոք վարել կարողանալու համար Աստուծոյ յաջողութեան ապաւինելով, Նորին Կայս. Վեհափառութեան Թանկագին համակրանքին Եւ Կայս։ կառավարութեան բարեհաճ պաշտպանութենը կ'ապաստանիմ, և Պարիզեանքարանիդ ինչպէս նաև Ազգիս տեւական յձեռնասութեան կը վստահիմ։

ՍԱՀԱԿ ԱՐՔՊ.

* * *

Այս ընդարձակ հեռագիրը երէկ հասաւ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ինչպէս արդէն կանխաւ բան էինք, Երուսաղէմի լուսաբարապետութեան կարէորը պաշտօնը վարող բարձր անձնաւորութիւն մը, ինչպէս է Ն. Ամենապատուութիւնը, Տ. Տ. Սահակ ընտրեալ Կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ, չէր կրնար առանց միաբանութեան հաւանութեան, անմիջական պատասխան մը տալ, հետեւաբար երբ ընտրութենէն ութ օր ետք ընդունելութեան աւետաբեր հեռագիրը կը հասնի, ըսել է թէ վերջնականապէս ընդունած է Ն. Սրբազնութիւնը այս բարձր պաշտօնը և Կիլիկիոյ աթոռը օծուած է արժանաւոր կաթողիկոսով մը։

«Մանզումէ» իր ջերմաջերմ խնդակցութիւնները կը յայտնէ այս առթիւ, և Կիլիկիոյ աթոռին համար երջանկացեալ պաշտօնավարութիւն մը կը մաղթէ Ն. բարձր Սրբազնութեան։

— Երուսաղէմի պատրիարքական փոխանորդ Տ. Գէորգ եպսկ. Երէցեան ևս երէկ շնորհակալութեան հեռագիր մը ստացաւ Ն. ամենապատուութենէն Տ. Տ. Սահակ ընտրեալ կաթողիկոսէն, իր շնորհաւորական հեռագիրին ի պատասխան։

* * *

Խմբագրութիւնս Կիլիկիոյ նորընծայ կաթողիկոսին՝ իր նոր պաշտօնը յայտնող հեռագիրը ստանալէն անմիջապէս ետք, երէկ կէս գիշերին հետեւեալ շնորհաւորական հեռագիրը նշդրեց Ն. ամենապատուութեան։

Կիլիկիոյ նորընծայ Կաթողիկոս Բարձր Սահակ Սրբազանին

Եսսապէմ, Հայոց Վանք

Ընդունելով Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեանը Գեւտութեան հաւանութիւնը և Ազգին կամքը գործադրելիքը։ Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները և շնորհակալիքը։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»

ՇԱԲԱԹ օր Ս. Պատրիարք Հայրը առաջնորդութեամբ Թաղին քարոզիչ Տ. Տաճատ Ծ. վրդ. ի և Թաղ. Խորհրդոյ երկու անդամներուն, Նարեկ Գաբու գնաց եկեղեցիին ասնախմբութեան առթիւ։ Նոյն երեկոյին այցելեց Թաղին երկսեռ վարժարանները։ Իր դիտողութիւններով խառն գոհունակութիւնը յայտնեց դպրոցին նկատմամբ, գովեց կրթական մանաւանդ մասնախումբին ցոյց տուած ջանքը և անոնց ուշադրութիւնը հրաւիրեց ինչ ինչ կարգադրութիւններու մասին։ Երեկոյեան մամուրդ Թենէն և «Եկեսցէ»ի արարողութենէն վերջ Ս. Հայրը պահ մը հանգիստ առնելէ ետք, ճաշի նստաւ, ուր ներկայ էին Թաղ. Խորհրդոյ անդամներուն մեծագոյն մասը և կրթական մասնախումբին անդամներէն մէկ քանին։

Սրբազան Հայրը ուրախ և զուարթ էր, իրեն յատուկ կատակաբանութեամբ և զուարճախօսութեամբը Թաղ. Խորհուրդի անդամներու և կրթական մասնախումբի անդամներուն համակրանքը ապրելի հրայրեց առ դպրոցն և առ եկեղեցին։

Սրբազան Հայրը գոհունակութեամբ ընդունեց Տաճատ վրդ.ի բժշկատեսութը։ Սեղանի միջոցին Սամաթիոյ Աղքատախնամին և վարժարանին նպաստամբ ըլլալիք կարգադրութիւնները ևս վրայ խօսեցաւ և անոնց պէսքը շեշտեց։

Երեկ առաւօտ պատարագեց Ն. Սրբազնութիւնը Նարեկ Գաբու և Ս. Յովհաննէս եկեղեցիին մէջ և քարոզ խօսեցաւ, քարան առնելով Յովհաննու Աւետարանչի հետեւեալ խօսքը. «Որ ետես վկայեաց և ճշմարիտ է վկայութիւն նորա զի և դուք հաւատայիք»։

Սրբազան Հայրը իրեն միայն յատուկ սիրտախօսութեամբը բացատրեց հաւատքին ինչ ըլլալը, ինչպէս ըմբռնուիլը, ինչպէս արտայայտուիլը և առանց գործի քրիստոնէական հաւատքին գոյութիւնչունենալը լիլնաց, ուրկէ վերջ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին համար և արեւշատութիւն մաղթեց Անոր Թանկագին կենացը։

Պատարագին կը սպասաւորէին Տաճատ և Եղրատ վարդապետները։

Սրբազան Հայրը դպրութեան ասարեան առաւ տեղւոյն դպրաց դասի հետեւեալ անդամներուն, որոնց մասին գովեստով խօսեցաւ իր քարոզին մէջ և յարատեւութիւն մաղթեց անոնց։

Տիրոջ Օնանկ Զաւրգեան, Համբարձում Թիքէրեան, Միսաք Գաֆֆեան, Արմենակ Դաւչեան, Սրուանդ Պէրպէրեան, Հրանտ Հիսարլեան, Մինրան Գաֆֆեան և Սիմոն Գամչեան։

Երէկ ևս հացկերոյթ մը տրուեցաւ որուն ներկայ էին Ս. Պատրիարք Հայրը, փոխանորդ սրբազանը, Տաճատ և Եղրատ վրդ.ները, Նարեկ Գաբու Թաղ. Խորհուրդը, և Ալթը Մէրմէրի Թաղ. Խորհուրդի անդամներէն Արշակ էֆ. Քիրէճեան։ Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդը ինչպէս նաև Աղքատախնամը ներկայացուցիչ չունէր։ Սեղանի միջոցին ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ շնորհակալութիւն յայտնեց Թաղին քարոզիչը և ի դիմաց Հրդ. մասնախումբին Գ. Վիլէն Դաֆֆեան։

Որոշ ի պատասխանի գոհունակութիւն և շնորհակալութիւն յայտնեց Ս. Պատրիարք Հայրը, և փափաքեցաւ որ փոխանակ կրթական մասնախումբի, հոգաբարձու անունը արուի դպրոցի վրայ հսկողներուն։ Դարձեալ սեղանի միջոցին Սամաթիոյ աղքատախնամի ի նպաստ տրուած թատերգութեան հասոյթը եղող դրամին վրայ խօսք բացուեցաւ, որ տաեն Արշակ էֆ. Քիրէճեան, որ հիմա հրաժարած է Աղքատախնամի անդամակցութենէ, Սրբազան Հօր ներկայացուց 120 ոսկիի այն ժուրակը, զոր առած են Իրքանոսեան եղբարք, որոնց քով իբր աւանդ կը մնայ դիւեալ գումարը, և որ չեն ուզեր որ յանձնուի ներկայ առժամանակեայ Աղքատախնամին վատերացուած չըլլալուն համար Նարեկ Գաբուի և Ալթը Մէրմէրի Թաղ. Խորհուրդներէն։

Սեղանը վերջացաւ գիշերէ ժամը 8ուկէսին։ Թէպէտ Ս. Պատրիարք Հայրը հիւանդանոց պիտի այցելէր, սակայն ատենը ուշ ըլլալով մեկնեցաւ ուղղակի Բերա իր բնակարանը։

Պատարագէն անմիջապէս վերջ Ն. Սրբազնութեան յանձնուեցաւ բազմաստորագիր հանրագրութիւն մը կարդալու անգամ ըլլալով, որով Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ առժամեայ Թաղ. Խորհուրդին նկատմամբ դժգոհութիւն կը յայտնուէր և նորոգ ընտրութեան փութացումը կը խնդրուէր։

Ս. Պատրիարք Հայրը խոստացաւ կրթական մասնախումբին իր կենդանագիրը նուիրել, ի նշան այն ջանքերուն, զորս կ'ուզեն ի գործ դնել դպրոցին նկատմամբ։

Սրբազան Հայրը մասնաւորելով սեղանին վրայ իր խօսքը այնքան գոհ չեղաւ վարժարանէն, բայց ըսաւ թէ «յուսալի» կը մեկնիմ, քանի որ գայն սիրողներ և ոգի ի բռին աշխատելու փափաքողներ պաշտօնի կոչուած են»։

Պատարագի միջոցին դպրաց դասի չունել տուած չաղիներու օրհնութեան արարողութիւնը եւս կատարեց,

Սամաթիոյ Աղքատախնամի անդամները, բան սովորութեան, պնակ չպատուցին։ այդ պաշտօնը կատարեցին Թաղ. Խորհրդոյ անդամները և հաւաքուած դրամը իրենց վերապահեցին ի հարկին գործածելու համար. և առարկելով որ Աղքատախնամը թեւ մէկ կողմէն իր գոյութիւնը պահել կ'ուզէ ոսկայն Նարեկ Գաբուի աղքատները անխնամ և անպատատ կը թողու։

Փոխանորդ Սրբազանը Ալթը Մէրմէրի և Նարեկ Գաբուի Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդներուն նկատմամբ Ս. Պատրիարք Հօր տուած բողոքագրին համար, միւսալ Թաղ. Խորհուրդներէն նամակներ գրելով ներկայացուցիչներ ուղղեց բացատրութիւններ պահանջելու համար։

ԱՃՆԹԱՊի Բողոքական Հայոց երէց Վերապատուելի Գրիգոր Յարութիւնեան և որդին, «Աւետաբեր»ի արժանապատիւ խմբագրապետ Վեր. Բրոֆէսէօր Յ. Գրիգորեան, չարաթ օր, Պատրիարքարան երթալով Ս. Պատրիարք Հօր այցելեցին։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան գործակատար Մ. Զերպաչէվ, որուն բարի գալուստ մաղթած էր Ս. Պատրիարք Հայրը, իր այցաքարտը ղրկած է Ն. Սրբազնութեան։

ԱՄԱՍԻՈՅ և Մարզուանի Առաջնորդ Տ. Արիստակէս եպսկ. Վանքեան, մտերս Գալիս պիտի գայ, Պրուսա՝ իր ծննդավայրը այցելելու համար։

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՅ մէջ, ծանօթ դերասան Գեորգ Ադամեանի կենսագրութեան ձեռնարկուած է, և այդ նպատակով դիմում եղած է հանրութեան։ Այս առթիւ հրատարակուած յայտարարութենէն կը տեսնուի որ ամբողջ ալխատութիւնը պիտի հրատարակուի առանձին գրքով, ռուսերէն և հայերէն։ Հրատարակութեան ծախքը յանձն առած է Ադամեանի բարեկամներէն մէկը, որ կ'ուզէ իր անունը անյայտ պահել։ Գրքի վաճառումէն գոյացած զուտ արդիւնքը պիտի դրուի Հայոց որամատրիկական ընկերութեան տրամադրութեան տակ։

ՍՐԲԱԶԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ Օծման 9րդ տարեդարձին առթիւ սպա. 29ին։ Կովկասի և Ռուսաստանի հայ եկեղեցիները մաղթանքներ կատարեր են։

Ն. ՕՍՄԱՆԻՆԸ չրջաբերական կոնդակով մը կը յորդորէ գիւղացիները որ թողուն իրենց աղջիկներուն ամուսնութեան ժամանակ փեսին ծնողքէն ելեւէջին կամ պուլէի պահանջելու սովորութիւնը, ինչ որ հակառակ է քրիստոնէական եկեղեցւոյ։

Այս կոնդակը որ հանկնալի լեզուով գրուած է, գիտի կարդացուի գիւղական ամբողջ եկեղեցիներուն մէջ։

ԿԱՐԻՆԻ երկրաշարժէն վնասուած Հայոց կալուածներուն չինութիւնը գրեթէ վերջանալու վրայ է։ Ժամին խանը վերաշինուած է և գեղեցիկ եբեւոյթ մը ունի հիմա։ Կ'ենթադրուի որ իր այս վիճակին մէջ 250 ոսկի վարձք բերէ եկեղեցւոյ մնաւելին։

ԹԻՖԼԻՍԷՆ կը հաղորդեն թէ Հայոց արամադրիկական ընկերութեան վարչութիւնը որոշած է մէկ քանի ներկայացուցիչներու համար հրաւիրել Տիկին Սիրանոյշ և Ֆէլէկեան քոյրերը։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ Սրբազանը և Տ. Գնել Վ. Գալէմքեարեան, միւս հոգեւոր պետերուն պէս ըստ սովորութեան, այսօր ի դիմաց Ս. Պատրիարքին ուօսական դեսպանատունը կ'երթան Վեհ. Զարին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ շնորհաւորութիւններ մատուցանելու։

ԱՐՄԱՆԷՆ Դպրեվանքի միաբան Տ. Կորիւն վարդապետ, որ փոխանորդ հայր Տ. Եղիշէ Սրբազան Դուրեանի լանչնարարականով մայրաքաղաքս եկած է, Մշոյ Ս. Կարապետի վանուց վարժարաններուն անօրէն կարգուած է։

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ Առաջնորդ՝ Սմբատ Վրդ. Սահատէեան ակէ առրոյ գրած էր Պատրիարքարանի թէ՝ վիճակին Տ. Սոփոնիա քահանան յանձնառու է Ափրիկեան Տրիպոլիսի հայ ժողովուրդին հոգեւոր հովուութիւնը սանանձնելու։ Պատրիարքարանէ գրուեցաւ թէ՝ պէտք է որ միւսալ քահանան նախապէս յայտնէ գրով մը իր պայմանները և յանձնառութեան կերպը։

ԽԱՊԻՒՂի Գալիեան աղջկանց որբանոցի կրթական տեսուչ Ռէթէոս էֆ. Թադէոսեան չարաթ օր Պատրիարքարան գալով որբանոցի ոնուսն. վիճակին վրայ տեսակցեցաւ Ս. Պատրիարքին հետ։

ՁԱՐՄԱՆՃԱՎի Առաջնորդ Կորիւն Վրդ. Էլիսիրէմեան Պատրիարքական հրամանին վրայ, փոխարէն Զմչկածագէն իր վիճակը գացած և պաշտօնին ձեռնարկած ըլլալուն համար, խրախուսական գիր մը ղրկուեցաւ նոյն վարդապետին։

ԳԱՍՊԱՐ ՓԱՇԱՅի Թաղ. Խորհուրդը Ս. Յակոբայ տօնախմբութիւնը մօտեցած ըլլալը յայտնելով ժապաւենեալ տուփար մը խնդրեր է Պատրիարքարանէն, որպէս զի բարեսէր անձնաւորութիւններու դիմելով մասաղային հաւաքէ եկեղեցւոյ և աղքատիկ վարժարանին նպաստ մը բրած ըլլալու համար։

ԵՌԶԿԱՏԷՆ թեր ու դէմ գրեր կը հասնին երկու քահանաները պատժելու իրենց եկեղեցական զանցառութեան համար կամ ներողութիւն շնորհելու իրենց՝ ասանց մէջ նշանակելի է պաշտօնական մարմնոյ և ժողովրդեան առաջ մեծամասնութեան գանգատները միւսալ քահանաները պատժելու համար։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅԵՐԸ

Իրենց նորընծայ հոգեւոր հովիւը.—Լեհացի քահանաներուն մէկ խնդիրը։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԷՆ կը գրեն թերթիս.—«Ֆարիներէ ի վեր ընտանեօք Ամերիկա հաստատուած հայերը իրենց մասնաւոր կազմակերպութիւնը ունեցան, իրենք իրենց համար եկեղեցական յատուկ օրէնք մը հաստատեցին, ադ օրէնքին մէջ հոգեւոր պաշտօնեաները, հոգաբարձուները և կրթական պաշտօնեաները, իրենց որոշ պարտքերը և իրաւունքները ունին գծուած սահմանի մը մէջ։ Կանոնագրութիւնը որ Ամերիկայի հայերու կողմէ յօդուած առ յօդուած քննուած, վիճաբանուած և ընդունուած է, ղրկած են Նորին Ս. Օծութիւն Հայրապետին, որպէս զի վաւերացնէ, Սրբազան Հայրապետը առանց այլ և այլի ընդունած և վաւերացուցած է, իր հայրապետական սուրագրութիւնովը և վերադարձուցած. կանոնագրութիւնը քիչ օրէն պիտի տպուի. վերոյիշեալ կանոնագրութեան օրէնքով, Բրօվիտանսի հայերը, ինչպէս նաև չրջակայ գիւղերու հայերը կիրակի մը կը ժողովուին, Սրբազան Սարաֆեանին նախագահութեամբ, ուր Սրբազանը հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցանէ Բրօվիտանսի մարան մէջ, ի ներկայութեան բոլոր հայերուն և կը յորդորէ ժողովուրդը որ ընտրութիւնը խղճմտութեամբ ընեն, ընտրելիներէն մէկը Տ. Մաչաց վարդապետ Բարգեանն էր և միւսը Տ. Արսէն վրդ. Վեհունին, ընտրողներուն թիւը 210, ընտրողներէն միայն 160ը կը մասնակցին և որոշեալ ժամուն քուէտուփը բացուելով, ամբողջ քուէարկուներու ներկայութեանը, արդիւնքը կ'ըլլայ.

Արսէն վրդ. Վեհունի 139—

Մաչաց վրդ. Բարգեան 21—

Հետեւաբար Արսէն վրդապետը հովիւ կ'ընտրուի։

Ամերիկայի Հայոց ընդհանուր հովիւ Սարաֆեան Սրբազանը բաւական ատեն է որ զբաղուած էր Լեհացի քահանաներու խնդրով չմը. կարգ մը Լեհացի քահանաներ, դատուելով իրենց եկեղեցիէն կ'ուզէին որ հայ եկեղեցական ծէսով ձեռնադրած եպիսկոպոս մը ունենան իրենց գլուխ. չատ մը դիմումներ ըրած էին Սարաֆեան Սրբազանին առ առարկելով թէ՝ իր ձեռնասութենէն վեր է առ ատեակ ձեռնադրութիւն մը ընել, խնդիրը իր ամբողջ մանրամասնութեամբը Սրբազան Հայրապետին գրած էր, և Լեհացիները Նորին Ս. Օծութեան հրամանին կ'սպասէին։ Արդ՝ Սրբազան Հայրապետը հրամայած է Սարաֆեան Սրբազանին որ Լեհացի Հնծայացուները անյապաղ քահանայ ձեռնադրէ հայ. Առաքելական Ս. եկեղեցւոյ ծէսովը, առանց ո՛և է առարկութեան, քանի որ հայ եկեղեցին ազատ է և անխարդ։

ՆՇԱՆՈՒՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

1902 Հոկտ. 10—մինչ 17

Ասիֆան Ը. 100նոց. Ը. 100նոց.—Տ. Նշան Մ. Լօքմակէօղեան վաճառական ընդ Օր. Վիքթոր Ս. Էպէեան։ Տ. Սեփան Մհա. Մէրկէրեան կաշեվաճառ ընդ Օր. Հեղինէ Գ. Տէօքմէճեան։

Ասիֆան Ժ. 50նոց. Ժ. 50նոց.—Տ. Գրիգոր Յարութիւն Ալլահվերդեան մաքսի գործակատար. ընդ Օր. Արքաքսի Թէլճեան։ Տ. Թէոդիկ Գ. Լապչինեան գրագիր, ընդ Օր. Արշակուհի Պ. Ճէղվէճեան։

Ասիֆան Ժ. 50նոց. ԺԱ. 25նոց.—Տ. Ճիվան Կարապետեան սրճագործ. ընդ Օր. Արուսեակ Խ. Գալֆեան։ Տ. Աթանիկ Կ. Խաչարճեան, կառապան, ընդ. Օր. Սաթենիկ Վրթանէսեան։

Ասիֆան Ժ. 50նոց. ԺԱ. ձրի։ Տ. Յովհաննէս Պ. Բինքուբեան դերձակ. ընդ Օր. Զարքուհի Մ. Զերազեանի։

Ասիֆան ԺԱ. 25նոց. ԺԲ. ձրի։ Տ. Բարսեղ Յարութիւնեան կօշկակար ընդ Օր. Սօֆի Մատենեանի, Տ. Յարութիւն Իսրայէլեան Բօլաճի ընդ Օր. Հռոռի Յակոբեանի։ Տ. Կարապետ Մ. Պատուհան մանրավաճառ. ընդ Օր. Իպրաքսէ Գ. Տիրատուրեանի։ Տ. Ֆըրան Բիւզանդեան սրճաքէր, ընդ Օր. Աղաւնի Մովսէսեանի։ Տ. Լեւոն Խաչիկեան եաղմանի, ընդ Օր. Սիրանոյշ Աւետիսեանի միայն 20 դրչ։

աւանցաց զաւակներով եօթը, որ անապատ (գնեղը) թիւ մ'է և կը նշանակէ ամբողջ էութիւնն ու ամենայնն անհեռատեսութիւնը մշտնջենաւորութիւնը Աստուծոյ, ինչպէս նաեւ անհամեմատ յորդումը Աւետարանի նորածին զաւակներուն։ Ասիկայ՝ (եօթը) պանծալի թիւ մ'է, ո՛չ կցորդուելու կէտ ունի (չի բաժնուիր) և ոչ ալ կը սպառի կամ կ'աւարտի (անեղը), այլ առանձին կայ է (ըստ Պիւթագորասեանց և ըստ Լամբրօնացւոյ), և մասնաւոր ընտրութեամբ՝ դարերէ ի վեր՝ անմառելի վիճակով՝ յաւէտ նուիրագործած է ամէն ազգերուն մը որուն դժուարու դրնանք խելք հասցնել։

(Շարունակելի)

ՊԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖԹԻՖԱՍԸ (98)

ՄԻԽԹԱՆԹԼԳԼՆ ԷՍՐԱԹԸ

ՄԻՔԻԷԼԼԻՖԻ
ԲԻԷՐ ՏԷԼԳՈՒՐ

ԵՐՄԻ ՍԵՆԷ ՍՈՆՐԱ

Նինա էսկի աչքերը կէօղլերինի զըրբմագսըղըն պագու